

Proiectul PNUD Early Warning System ROM/99/006

Executat de

SOCIETATEA ACADEMICĂ DIN ROMÂNIA (SAR)

NOTĂ

Punctele de vedere exprimate în această publicație reflectă exclusiv opiniile experților implicați în proiect și nu reprezintă neapărat vederile sau poziția oficială a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Termenii folosiți și modul de prezentare a materialului nu implică în nici un fel expresia oricărei opinii din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare sau a Secretariatului Națiunilor Unite privind statutul oricărui stat, teritoriu, oraș sau regiune, sau delimitarea frontierelor sau a granițelor. Menționarea unor nume de firme sau de produse comerciale nu implică susținerea acestora de către Națiunile Unite.

RAPORT DE PREVENIRE A CRIZELOR

ROMÂNIA
Numărul 7 / 2002

PROGRAMUL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE

SOCIETATEA ACADEMICĂ DIN ROMÂNIA

RAPORT DE PREVENIRE A CRIZELOR
PNUD – SOCIETATEA ACADEMICĂ DIN ROMÂNIA (SAR)

SUMAR

EVOLUȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI	3
SUMAR	4
Lăsați deoparte? „Extinderea obișnuită” nu pare să cuprindă și Balcanii. Amânare sau uitare?	6
LISTA DE FIGURI	14

EVOLUȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI

	Trim. I 2001	Trim. II 2001	Trim. III 2001	Trim. IV 2001	Ian - 2002	Feb - 2002	Mar - 2002	Apr - 2002	Mai - 2002	Iunie - 2002	Iulie - 2002	August -2002	Sep- 2002	Oct- 2002	Ten- dința
Creșterea PIB (analizată trimestrial), %	4,8	5,1	5,1	5,4			3,1			5,7					Deleted: [1]
Devalorizarea leului, medie lunară, %	2,1	1,9	1,5	1,2	1,9	1,3	0,9	1,7	0,2	-0,16	-1,7	0,7	-0,1	1,4	Deleted: [2]
Inflația, medie lunară, %	2,7	2	1,8	2,4	2,3	1,2	0,4	2	1,9	1,2	0,6	0,8	0,6	1,6	Deleted: [3]
Rata dobânzii (BUBOR, o săptămână) %	3,4	3,2	2,6	2,6	2,7	2,5	2,5	2,4	2,4	2,14	2,0		1,7	1,7	Deleted: , Deleted: [4]
Producția industrială, % evoluție	6,8	-0,3	-0,6	-3,0	4,6	3,8	5,6	1,7	2,0	1,1			3,2		Deleted: [5]
Deficitul comercial, medie lunară FOB/CIF (milioane USD)	274	408	205	504	257	239	263	340	344	347	430		348		Deleted: ,
Rata șomajului, %	10,7	9,3	8,1	8,1	12,4	13,2	13	11,1	10,2	9,6	9				Deleted: [6]
Salariul mediu net, USD	99,2	96,3	92,9	96,4	114,1	106,3	111	118,5	114	121,0	122				Deleted: [7]
Pensionari / angajați	0,97	0,97	0,98	1			1,01			1,011					Deleted: , Deleted: [8]
Încrederea în guvern, % (Actualul guvern este capabil să îmbunătățească situația)	57	46	48**	42	45		38						32		↘
Pesimism, % (Țara se îndreaptă într-o direcție greșită)	54	52	44**	48	51		57						62		↗
Bunătatea subiectivă, % (Trăiesc mai bine decât anul trecut)	18	19	19**	22	11		12						11		-

* previziune;

** exclusiv pentru populația urbană

S U M A R

Secțiunea *Economic* a acestei ediții analizează proiectul de buget pentru 2003 înaintat de guvern către legislativ. Articolul lansează unele avertismente privind situația colectării taxelor și necesitatea de a crește capacitatea administrativă de absorbție a fondurilor europene.

Guvernul a lansat cu puțină vreme în urmă Planul Național Anti-sărăcie. Secțiunea *Social* apreciază că, deși este o inițiativă binevenită într-o țară în care indicatorii sociali sunt îngrijorători, planul are probleme legate de diferența între scopuri și mijloacele prevăzute. Același articol analizează două dintre politicile prevăzute de Plan: venitul minim garantat și creșterea salariului minim. În vreme ce prima este amenințată de incapacitatea administrativă locală, cea de-a doua este nerealistă și va avea parte de o aplicare selectivă.

Nou adoptata lege a partidelor politice plasează România printre țările cu cele mai restrictive condiții de intrare în viața politică. Legea care dorește să elimine minusculele partide-parazit din viața politică nu își atinge scopul și, în plus, prezintă deficiențe, atât politice cât și juridice, apreciază secțiunea *Politic*. Președintele ar trebui să țină cont de semnalele venite dinspre societatea civilă și să retrimită legea în Parlament.

Ultima secțiune, *Regional*, ia în discuție eforturile României și Bulgariei de aderare la UE. Articolul observă că deși mult rămase în urmă, cele două țări nu au primit cuvenita recunoaștere a eforturilor făcute pentru rezolvarea pașnică a problemelor etnice. O mai mare atenție din partea Occidentului acordată acestor două țări, ar însemna mai multă stabilitate pentru toată regiunea. Al doilea articol din această secțiune se ocupă de problema federalizării Republicii Moldova, prin recenta propunere de rezolvare a conflictului vechi deja de un deceniu. Concluziile nu sunt foarte optimiste.

LĂSAȚI DEOPARTE? „EXTINDEREA OBIȘNUITĂ” NU PARE SĂ CUPRINDĂ ȘI BALCANII. AMÂNARE SAU UITARE?

Alina Mungiu-Pippidi

AVERTISMENT

Istoricul Barrington-Moore jr. spunea cândva, referindu-se la țările mici din Europa de Est, că acestea nu ar trebui nici măcar incluse în discuțiile cu privire la schimbările sociale și politice, deoarece „cauzele hotărâtoare ale politicii acestora se găsesc în afara granițelor proprii”¹. Acest vechi adevăr părea a nu mai avea importanță în ultimii zece ani, datorită căderii Zidului Berlinului, deciziei europene din 1999 de a se extinde spre Europa Centrală și zona balcanică, precum și datorită valului doi de integrare în NATO. După cum se prevedea deja după summit-ul de la Laecken din 2001, România și Bulgaria nu vor fi incluse în primul val de aderare (din 2004), deși Bulgaria ar putea aduce argumente în favoarea faptului că diferențele între ea și Lituania nu sunt chiar atât de mari. Mai mult, Turcia nu a fost invitată la negocieri, iar Croația va primi, probabil, invitația, după ce va cere să adere anul viitor. Este ușor de anticipat, în aceste condiții, că, dacă se vor trece cu vederea problemele politice ale Croației, cum ar fi aceea a întoarcerii refugiaților (care nu se întorc, de fapt), atunci această țară poate progresa într-un an cât România în cinci. Această situație poate fi benefică pentru România și Bulgaria, dacă și Comisia va decide că dorește un al doilea val, dar poate fi și în dezavantajul acestor țări, dacă nu va mai exista un al doilea val, ci aderarea individuală a țărilor rămase, pentru ca UE să aibă timp să se acomodeze cu candidații din primul val. NATO a prevăzut această evoluție și se va extinde și către Europa de Sud-Est, stabilind relații de cooperare și cu țările din zona de vest a Balcanilor. Dar este de ajuns pentru a stabiliza Balcanii și așa trecuți prin multe? Este de ajuns pentru a menține România și Bulgaria pe traiectorie? Acestea sunt cele două întrebări la care vom încerca să răspundem.

RISCURI PENTRU ROMÂNIA ȘI BULGARIA, DUPĂ EXTINDEREA NATO ȘI UE

¹ Barrington-Moore, jr. *Social Origins of Dictatorship and Democracy*, Boston, Beacon Press, 1966, p. xii

Atât înțelepciunea populară, cât și econometria sofisticată au observat de mult că cel mai important factor de determinare a destinului statelor din estul Europei este geografia, cu alte cuvinte mediul extern. Prin geografie se înțeleg multe, de la sferele de influență ale lui Churchill și Stalin, până la facilitățile comerciale și fluxul de investiții străine², dând mai multă putere afirmației conform căreia „coeziunea geografică depășește capacitatea națională de reformă”.³ Intrarea țărilor baltice în competiția pentru UE și NATO a pus la îndoială acest truism, iar țările balcanice se găsesc acum într-o postură și mai dificilă. Balticii au început reformele înaintea României și Bulgariei, au avut dificultăți importante din cauza minorității rusești și a moștenirii legate de piața comună a fostei Uniuni Sovietice. Totuși, raportul Comisiei asupra celor trei state baltice arată că au reușit. Diferența între performanțele în tranziție ale României și Bulgariei, pe de o parte, și cele ale Ungariei, pe de alta, arată că prăpastia s-a adâncit, în loc să se restrângă. Aceste performanțe au depins, desigur, de condițiile de start, așa numitele moșteniri structurale: nu putem trece însă cu vederea faptul că cele două țări balcanice nu par a prinde din urmă plutonul, cu toată creșterea economică din ultimii ani. Situația se îmbunătățește, e drept, dar nu se apropie prea mult de a celorlalte țări.

Și acum, geografia pare a fi cel mai important factor al politicii externe

Fig. 1. Convergența României și Bulgariei cu media Celor 15

Convergența cu media celor 15 =100	România	Bulgaria	Ungaria	Grecia	SUA	UE
1990	36	33	49	60	148	100
1995	32	28	46	66	144	100
2000	27	24	53	68	156	100
2005	29	27	59	68	156	100
2010	35	29	65	68	156	100

Sursa: *Economiiile în tranziție, WIIW, 2001. p.34.*

Oare sunt acestea profeții auto-împlinite? Poate. Dar diferența de performanță între România și Ungaria, atât cea trecută cât și cea viitoare, rămâne spectaculoasă. Poate fi învinuită Comisia pentru că lasă deoparte România și Bulgaria? Numai Bulgaria ar putea să se plângă de acest tratament, pentru că a încheiat deja 22 de capitole de negociere, față de România care a încheiat numai 15, și este deja calificată de Comisie ca o economie de piață funcțională. România este doar pe cale de a deveni o astfel de economie, timp în care se îmbunătățesc „perspectivele”. Cu greu

Deși rămase în urmă, România și Bulgaria au rezolvat totuși pașnic problemele etnice

² Kopstein, Jeffrey and David Reilly “Geographic Diffusion and the Transformation of the Post-Communist World”, *World Politics*, vol. 53, No.1: 1-37; de Melo, Martha.C.Denizer, A.Gelb și S. Tenev. *Circumstance and Choice. The Role of Initial Conditions and Policies in Transition Economies.* World Bank Working Paper; 1997; Kitschelt, Herbert,. ‘Post-Communist Economic Reform. Causal Mechanism and Concomitant Properties.’, paper presented at APSA Annual Meeting, San Francisco, 2001

³ Kitschelt, p 9.

se poate susține faptul că în 2005 sau 2006, primul an de apartenență la Uniune pentru țările nou-intrate, aceste două țări și-ar putea permite să plătească partea care le revine din bugetul UE. Vor fi nevoite să cheltuiască mai mult pentru securitate (Bulgaria declară deja că are cea mai mare cotă de PIB din Europa rezervată securității naționale; criticii ar putea spune că acești bani ar fi mai bine folosiți în altă parte). Și, cu toată onestitatea, Comisia subliniază din nou (așa cum a făcut și la summit-ul de la Goteborg, din 2000), că România și Bulgaria ar trebui să primească un ajutor mai mare. Trăim însă într-o lume bazată pe concurență, iar cel mai mare ajutor pe care îl pot primi aceste țări – afirmația este valabilă pentru toată zona balcanică – sunt investițiile străine directe, foarte reduse în regiune. Pe de altă parte, este greu de presupus că cineva poate obține un premiu dacă se clasează pe locul 12 din 12 posibile. Investiția străină depinde de climatul de afaceri prielnic și de respectarea strictă a statului de drept, unde marea problemă rămâne corupția. Acest ajutor sporit trebuie cheltuit de o administrație care constituie ea însăși principala problemă. După descrierea Raportului de Strategie din 2002, asupra situației din România: „capacitatea generală de aplicare a *acquis*-ului este limitată, și reprezintă o constrângere importantă în calea pregătirilor de aderare ale României. În timp ce unele părți ale administrației pot funcționa eficient, există multe sectoare importante în care slăbiciunile administrației reprezintă un motiv serios de îngrijorare. Această îngrijorare se întinde dincolo de adoptarea *acquis*-ului...⁴”

Moștenirea structurală și managementul defectuos al tranziției sunt deseori complementare. România are cel mai mare procent de forță de muncă angajată în agricultură, dintre țările candidate, și cea mai mare contribuție a agriculturii la economia națională, ambele situații fiind o moștenire a subdezvoltării istorice. Dar crearea pieței terenurilor și privatizarea (sau lipsa ei, mai degrabă) fermelor de stat au fost gestionate defectuos în primii ani de tranziție și s-a ajuns la reinstaurarea agriculturii de subzistență. Chiar dacă România va fi invitată să adere, fermierii români nu îndeplinesc condițiile pentru a putea primi o parte din cele 4 miliarde de Euro pe care se presupune că le va acorda Politica Agricolă Comună în următorii 3 ani. Locuiește mai degrabă de „țărani” decât de „fermieri”, lumea rurală românească este destul de departe de a fi compatibilă cu standardele europene. A aștepta însă eliminarea pe cale naturală (media lor de vârstă este mai mare decât cea din zonele urbane, iar speranța de viață mai mică, putem aproxima că acest fenomen va avea loc pentru 6-10 ani) nu înseamnă o opțiune de politici publice, ci lipsa oricărei opțiuni, și este oricum inacceptabil.

⁴ Pg. 72 din 2002 *Strategy Report*

Fig. 2. Reținute, dar încă prezente: privire asupra tensiunilor regionale

De acord cu următoarele afirmații:	România	Bulgaria	Kosovo	Serbia	Ungaria
	%	%	%	%	%
Există părți ale țării noastre care aparțin altora	67	45	81	50	60
Cei care nu vorbesc limba oficială a țării nu ar trebui să aibă drept de vot	50	26	na	45	61
Nici o altă țară sau organizație internațională nu ar trebui să aibă dreptul de a ne spune cum să ne conducem țara	64	72	72	74	na
Minoritățile sunt o amenințare a suveranității și granițelor	44	43	78	75	na

Sursa: România 2001, Serbia 2002, Bulgaria 2000 (date SAR); Kosovo 2002 (date PNUD); Ungaria 1993, date MODUS.

Deși Comisia nu poate fi acuzată pentru precauția arătată în cuvinte – decizia României de a încheia un acord cu Statele Unite asupra Tribunalului Penal Internațional înaintea restului Europei a aruncat gaz pe foc – consecințele asupra statutului incert al țărilor balcanice (anul discutat în spatele ușilor este 2012) necesită un avertisment la fel de precaut. România și Bulgaria nu or fi făcut multe, dar ceea ce au reușit, cum ar fi gestionarea pașnică a problemei minorităților, a scăpat continentul de probleme de anvergură. În timp ce Croația a devenit un stat mai mult sau mai puțin omogen din punct de vedere etnic, Bulgaria și România au chemat minoritățile să se alătore guvernării. Europa de est a parcurs un drum lung, în ultimii zece ani, în ceea ce privește problema granițelor și a minorităților, iar cei care au reușit mai multe decât alții merită recunoașterea internațională. Dacă tensiunile au fost reduse, mentalitățile rămân, așa încât este nevoie de o continuare a politicilor de succes.

Extinderea NATO joacă un anumit rol în asigurarea liniștii acestor țări și reduce unele riscuri – altele, însă, rămân și trebuie abordate. Scenariile de risc următoare necesită existența unor politici elaborate cu mult timp înainte.

RISCUL NR. 1. AMÂNAREA PERPETUĂ A REZULTATELOR DUCE LA ÎNCURAJAREA POPULISMULUI RADICAL.

E frumos, poate, să fii democrat și aproape membru al UE. Dar popoarele din regiune nu sunt convinse că merită să fii democrat. Alternativele nedemocratice nu sunt prea populare, dar nici guvernările actuale, pentru că oamenii simt că trăiesc mai rău decât în vremea comuniștilor. Era greu să fii sărac într-un mediu care predica egalitatea, dar este cumplit într-un mediu care încurajează inegalități flagrante. Privind în urmă, locuitorii din Balcani au ajunsă să laude comunismul prin comparație cu viața de acum. Cât mai pot rezista democrațiile fără să arate nici un rezultat palpabil? Majoritatea locuitorilor (vezi Fig. 3) simt că au pierdut trenul tranziției, în timp ce alții au avut numai de câștigat. Tensiunea din spatele acestor cifre este gravă, dacă se găsesc populiști radicali care să profite de ea. Până

acum, populismul moderat al Regelui Simeon sau al lui Ion Iliescu au reușit să păcălească alegătorii să mai dea o șansă elitelor angajate în integrarea europeană. Viitorul nu trebuie tratat însă în virtutea inerției. Alegătorii trebuie să simtă îmbunătățirea vieții lor, pentru a continua să voteze pentru actualele elite politice, percepute ca ineficiente și corupte, și să nu se întoarcă spre alternative extremiste. Astfel de alternative există în România și Serbia, deși Bulgaria are o situație mai bună în acest sens.

Fig. 3. Frustrarea în cifre

De acord cu afirmația (%)	România	Bulgaria	Serbia
Unele persoane se bucură de privilegiile indiferent de regim	72	76	90
Comunismul a fost o idee bună, prost realizată	70	69	59
Situația oamenilor este mai proastă acum în comparație cu perioada comunistă	67	63	72
Comunismul a fost cea mai bună perioadă a secolului trecut	57	47	79

Sursă: România 2001, 2000; Bulgaria 2000; Serbia 2002. Date SAR.

RISCUL NR. 2. PENTRU A COMPENSA PIERDERILE PE ALTE FRONTURI, ROMÂNIA ȘI BULGARIA SUNT GATA SĂ PLECE LA RĂZBOI FĂRĂ PEA MULȚĂ PREGĂTIRE.

Până să primească România și Bulgaria invitația de aderare la NATO, lumea s-a schimbat considerabil. Există șanse ca NATO să nu se implice în război, așa cum nu s-a implicat nici în cel din Afganistan. Dar, pe baza acordurilor bilaterale dintre aceste țări și Statele Unite, România și Bulgaria s-ar putea implica. Poate că ajutorul lor nu va fi necesar, până la urmă. Dar că și-au oferit spațiul aerian și aeroporturile pentru operațiuni este deja un fapt.

Ca și în cazul sprijinului acordat SUA în disputa cu europenii în cazul TPI, România nu poate fi acuzată că procedează așa cum consideră că este corect, dacă, într-adevăr, așa stau lucrurile. Dar trebuie să fie clar pentru toată lumea că astfel de acțiuni comportă riscuri considerabile. În ultimele luni, SUA au pierdut mult din puterea diplomatică pe care o dețineau asupra Europei. Aceasta se reflectă în faptul că Turcia a fost de două ori respinsă de Comisie, cu privire la data începerii negocierilor și cu privire la Cipru: recomandarea Statelor Unite nu mai înseamnă mare lucru în UE, ba chiar dimpotrivă, după cum se vede. Mai mult chiar, în România trăiește o comunitate arabă destul de numeroasă, cu legături din perioada ceaușistă, când mii de studenți palestinieni se înscriau la universitățile românești cu burse de la statul român. Ce se va întâmpla dacă România chiar devine o țintă a terorismului? Este pregătit guvernul român pentru acest risc?

Nici o țară nu trebuie să se rețină de la a face ceea ce crede de cuviință din cauza fricii. Dar trebuie să fie gata să-și asume consecințele negative ale acțiunilor proprii. Europa de Est, spre deosebire de cea occidentală, are o mai mare aplecare „atlantică” și nu vede într-o lumină atât de nefavorabilă

posibilul război al președintelui George W. Bush cu Irakul. Dar, dacă actuala poziție a României nu vine dintr-o convingere profundă, ci numai pentru a face pe plac Americii pentru a compensa rămânerea în urmă a reformelor interne, calculul beneficiilor și riscurilor ar trebui dezbătut public și documentat cu atenție, deoarece riscurile se pot dovedi mai mari decât avantajele. Iar dacă se vor ivi probleme, guvernul va plăti cu vârf și îndesat.

RISCU NR. 3: EXTINDEREA NATO STABILIZEAZĂ NUMAI ȚĂRILE INCLUSE, DAR NU RĂSFRÂNGE ACEASTĂ STABILITATE ȘI ASUPRA BALCANILOR.

Nu trebuie subestimat efectul pozitiv al lărgirii NATO, nu numai din punctul de vedere al securității, ci ca influență pozitivă generală. După ce Polonia a aderat la NATO, încrederea în sistemul politic și în noul regim s-a dublat (deși a rămas destul de scăzută)⁵. Țările balcanice nu prea au încredere în liderii politici, deci guvernările existente s-ar putea folosi de încrederea acordată de aderarea la NATO, atât timp cât nu au mare lucru de oferit cetățenilor din punctul de vedere al îmbunătățirii condițiilor de viață. Extinderea NATO poate fi și o răsplată a modului în care România și Bulgaria și-au rezolvat cu succes problemele etnice. Într-un sistem internațional care răsplătește, de multe ori, grupurile care prosperă pe seama războaielor etnice, această invitație transmite, în fine, mesajul corect. Dacă invitația de aderare la NATO va fi iar amânată se poate agrava starea de fapt a acestor țări. Cetățenii din zonele tampon au prea puține motive de a crede în liderii lor, sau în liderii occidentali: dacă liderii ar merita această încredere, spun cetățenii, țările respective nu ar fi în situația prezentă.

Pe de o parte, pentru fosta Iugoslavie este prea târziu să adopte modelul de cooperare etnică din România și Bulgaria, în forma unui stat unitar; pe de alta, soluțiile teritoriale pot să nu fie satisfăcătoare, deoarece duc la mari întârzieri în ajungerea la un statut final în Kosovo și retragerea prezenței internaționale în Bosnia și Macedonia. În mod realist, extinderea NATO în Europa de Sud-Est asigură România și Bulgaria, deschide porțile pentru Croația și Serbia, dar nu rezolvă decisiv problemele grele ale succesiunii fostei Iugoslavii. Românii îi pot înlocui pe americani în protejarea copiilor sârbi care merg la școală în enclavele etnice, dar aceasta nu este o soluție la adevărata problemă, și anume nevoia de protejare a acestor copii care merg la școală. Uniunea Europeană trebuie să rezolve această problemă, iar țările nou-intrate își pot dovedi utilitatea înlocuind soldații americani din Balcani, până la stabilizarea finală a regiunii. Mai mult, este discutabilă posibilitatea ca România și Bulgaria să continue să joace un rol important în asigurarea stabilității în regiune, dacă peste câțiva ani își pierd avantajele în fața Croației și dacă securitatea se va dovedi prea scumpă pentru bugetele și așa limitate ale acestor țări. Instabilitatea politică a crescut în Serbia, iar cetățenii o percep, pe drept cuvânt, ca pe principala problemă a țării lor, iar un raport recent asupra Macedoniei pune la îndoială

⁵ Barometrul New Europe 2001 raportează o încredere de 20 % în Parlament în Polonia, față de 13 în România. În cazul partidelor politice, cifrele sunt mai apropiate, 8 față de 9 % având încredere în acestea.

durabilitatea păcii recente, prezentând rădăcinile adânci ale conflictului⁶. România dorește să joace rolul de lider regional și să-și asume o mai mare parte din responsabilitățile ce decurg de aici, dar cât de credibil poate fi un lider care nu și-a făcut „temele” pentru integrarea europeană și nu este sigur de propriul statut? Este nevoie de un angajament mai mare al UE față de stabilitatea Balcanilor pentru a se putea rezolva unele probleme.

RECOMANDĂRI:

- Guvernele din România și Bulgaria trebuie să pregătească opinia publică din țările lor pentru posibilele consecințe negative ale alianței cu SUA într-un război în Orientul Mijlociu, inclusiv posibilitatea de a deveni ținte ale terorismului. Chiar dacă riscul acesta - al participării - poate fi evitat în final, pregătirile din afara spectrului militar, cum ar fi evaluarea riscurilor pentru civili și politici de reducere a acestora, nu mai pot fi amânate.
- Guvernul român trebuie să se preocupe mai mult de reforma internă - în ceea ce privește statul de drept și corupția, de exemplu, Croația are deja o situație mult mai bună. Adoptarea acquis-ului s-a accelerat în ultima vreme, dar aplicarea acestuia lasă de dorit. Recomandările Comisiei pentru 2002 seamănă descurajant de mult cu cele din 2001, mai ales cu privire la slaba capacitate administrativă. Trebuie să se facă mai multe, astfel încât 2007, și nu 2012, să devină data reală a aderării. De exemplu, amânarea deciziei regionale asupra fondurilor pre-structurale pentru după alegerile din 2004 este pur și simplu o pierdere de vreme, deoarece mecanismul regional exista în 1999, înainte ca ultimul guvern de coaliție și apoi cel actual să revină la centralizarea acestor fonduri. Această situație este ca și cum i-ai spune proprietarului că o să plătești chiria peste doi ani, după ce toți ceilalți chiriași au plătit-o deja. Astfel de întâzieri nu fac bine credibilității României ca țară candidată, și justifică plângerile Bulgariei că este ținută în loc de România.
- Păstrând valabil principiul „aderării la timpul potrivit”, UE trebuie să ia în considerare posibilele consecințe negative pentru zona Balcanilor dacă România și Bulgaria devin candidați eterni, împreună cu Turcia, Croația aderă, iar Serbia devine instabilă. Deciziile luate asupra unei țări balcanice trebuie cântărite pentru a se vedea ce consecințe politice au în întreaga zonă. Stabilitatea regiunii nu trebuie luată de bună: după cum au arătat analizele recente, UE are două posibile alegeri: lupta împotriva „focarelor de subdezvoltare”, atunci când acestea apar sub forma unor conflicte incipiente, sau un angajament general de a scoate Balcanii din capcana sub-dezvoltării⁷. Dacă România și Bulgaria nu pot prinde

⁶ Vezi European Stability Initiative (ESI), 'Ahmeti's village. The Political Economy of Ethnic Relations in Macedonia'. Pe www.esiweb.org

⁷ ESI, p 25.

din urmă celelalte țări, mai funcționale, vor putea Macedonia sau Serbia să facă acest lucru? „Extinderea obișnuită” poate să nu fie funcțională în Balcani. Este nevoie de o strategie de dezvoltare complementară, și poate că „foaia de drum” a Comisiei Europene va lua în considerare exact această situație. Altfel, așa cum s-a văzut în cazul Slovaciei, condițiile dure sunt singurele care funcționează.

LISTA DE FIGURI

ECONOMIE

Fig. 1. Rata dobânzilor pentru clienții nebancari, %	5
Fig. 2: Structura bugetului (2002, 2003)	6
Fig. 3. Venituri obținute din taxe, % din PIB, 1999-2000 (medie)	8
Fig. 4. Proiecția structurii bugetare pe termen mediu, %PIB	11

SOCIAL

Fig. 1. Indicatori comparativi, țările CEFTA	16
Fig. 2. Numărul de familii care primesc ajutor de venit	17
Fig. 3. Dinamica plăților pentru VMG, ianuarie – august 2002 (miliarde lei)	18
Fig. 4. Impactul VGM asupra ratei șomajului	20
Fig.5. Salariul minim - tabel comparativ	21

POLITIC

Fig. 1. Numărul de semnături necesare pentru înființarea unui partid politic	23
Fig. 2. Simpatia pentru un partid politic, în funcție de mărimea localității	24
Fig. 4. Următoarele instituții lucrează în interes public	25
Fig. 5. Percepția asupra egalității în fața legii (%)	25

REGIONAL

Fig. 1. Convergența României și Bulgariei cu media Celor 15	27
Fig. 2. Reținute, dar încă prezente: privire asupra tensiunilor regionale	29
Fig. 3. Frustrarea în cifre	30
Fig. 4. Înarmați până în dinți: arsenalul transnistrean	34
Fig. 5. Privire sintetică	35
Fig. 6. Procesele de rezolvare pașnică a conflictelor în Bosnia și Transnistria	38

RAPORT DE PREVENIRE A CRIZELOR, ROMANIA
- NOIEMBRIE 2002 -

Autori și colaboratori

Cu excepția cazurilor în care se specifică explicit, acest raport vă este oferit de experți din cadrul Societății Academice din România (SAR). La acest număr au contribuit:

- Bogdan Chirițoiu
- Daniel Dăianu
- Cristian Ghinea
- Sorin Ioniță
- Igor Munteanu
- Victor Petrescu
- Alina Mungiu Pippidi
- Liviu Voinea
- Victoria Timofte (Research Assistant)

Sondajele de opinie publică sunt concepute și analizate de Dr. Alina Mungiu Pippidi și realizate de Centrul de Sociologie Urbană (CURS)

Acest raport se poate găsi pe internet în limba engleză pe site-ul PNUD România

<http://www.undp.ro/>

Raportul, ca și alte publicații ale SAR sunt disponibile atât în engleză cât și în română pe site-ul Societății Academice din România:

<http://www.sar.org.ro/>

și le puteți obține fie în format electronic fie tipărit scriind la
office@sar.org.ro

Societatea Academică din România (SAR)
Petofi Sandor nr. 15
București, sector 1, România
+4021-2221868

Page 3: [1] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [1] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [1] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [1] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [1] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [2] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM

Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [3] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [4] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM

Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [5] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:23:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [6] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [7] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [8] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM

5,8

Page 3: [8] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [8] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM
Page 3: [8] Deleted	Dan Dionisie	9/9/2002 3:24:00 PM